

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDEĽU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena:

Na celý rok . . . . . 2 zl. — kr.
Na pol roka . . . . . 1 > — >
Na štvrt roka . . . . . — > 60 >

Jednotlivé číslo 4 kr.

Spisujú a vydávajú:

MIKULÁŠ LEPSÉNYI
a **GERHARD NÉMETH.**

Hlavný spolupracovník:
FRANTIŠ BLESZKÁNY.

Redakcia a vydavateľstvo: 7 Budapešti
VIII. ker., Práter-úlica 44.

sem sa majú posielat predplatky, jako i do-
pisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie.
Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku
je 10 kr.

Modly rúcajúci Sv. Štefan a veľajší pohani.

Obnovenie shody.

Rakúsko a Uhorsko roku 1867, keď po prusko-rakúskej vojne i v Rakúsku i u nás veci započaly veľmi zle ísť, uzavrely medzi sebou dobrovoľnú shodu, podľa ktorej každé z nich samo seba má spravovať svojimi vlastnými zákonmi. Majú spoločné vojsko, spoločné zahraničné záležitosti, a spoločné peniaze, spoločné mýto, v ostatných ale záležitostiach sú jedno od druhého celkom neodvislé; nesmie sa jedno do záležitosti vnútorných druhého miešať. Na tieto spoločné záležitosti musia obidve krajiny platiť, asíce tak sa pojednaly vtedy, že Uhorsko bude platiť na tie spoločné záležitosti 32½ úrokov od sta a Rakúsko 67½ úrokov, to jest že keď Rakúsko platí 67 i pol zlatého na tie horespomenuté útraty, Uhorsko len 32 zl. a pol; a to z tej príčiny lebo Rakúsko je väčšie a ľudnatejšie. Podľa tejto shody Františ Deák a vtedajší ministerpredseda rakúsky Beust tak sa sjednali, že v Rakúsku budú panovať výlučne nemci, v Uhorsku ale maďari. Túto sústavu, tento poriadok obidvoch krajín nazvali dualismom, to jest dvojnoscou, že len dva hlavné národy panujú. I to bolo určené, že každých desať rokov táto dobrovoľná shoda má sa obnoviť, keď znova obidve krajiny medzi sebou vyjednávajú.

Táto shoda medzi Rakúskom a Uhorskom v obidvoch krajinách má i mnoho nepriateľov. Rakušani sa žalujú, že Uhorsko vždy väčšiu a väčšiu prevahu si osvojuje a že Rakúsku všetok vplyv odoberá, čo sa zahraničných záležitostí týka. Zas u nás sú mnohí, nie len v neodvislej stránke, lež i vo všetkých stránkach sa nachádzajú, ktorí hovoria, že Rakúsko v mýtnych, kupeckých a peňažitých záležitostiach nás ukracuje, vykorisťuje, že ono soberá smotánku, a nám že na prázdno klopajú zuby. V Rakúsku tejto shode sú najzúrivejšími nepriateľmi predovšetkým česi, slovinci a vôbec slovan, už i z národného ohľadu, ale premnohí i medzi nemcami. U nás zas neodvislá strana nechce uznať túto shodu, a zovnútorne aj ukazuje, že keďby prišla na kormidlo, že by ju veru roztrhala, lebo ona chce Uhorsko mať samostatné, neodvislé, ktoré ku Rakúsku jedine osoba panovníka viaže.

Shoda táto má sa roku 1897 zas obnoviť. V obidvoch krajinách sa na to už včul chystajú, alebo aspoň i u nás by sa mali na to chystať, veď už i oheďdy liberálne časopisy, ktoré blízko našej vlády stoja preberaly tú otázku, že ako sa má tá shoda obnoviť, a kto, ktorá totiž stránka ju má obnoviť. Jako ju majú obnoviť, na to menej váhy kladly libe-

rálne časopisy, ale tým dôraznejšie prizvukovaly, že tú shodu jedine včul panujúca liberálna strana je v stave obnoviť a udržať, lebo že vraj koruna jedine v tejto stránke zvláštne vo vláde Bánffyovej skladá svoju dôveru. Odkedy Tisova stránka sa spojila so starou Deákovskou stránkou, a stala sa včulajšou liberálnou, od tých čias uhorskej vlády pri pojednávaniach tej shody vo všetkom popúšťaly rakúskym vládam, lebo sa neopovážily účinlivejšie zakročiť obávajúc sa, aby nepozbyly moc a panovanie; a preto obyčajne v hospodárskom ohľade Uhorsko bolo vždy ukrátené. Naši ministri o to veľmi nedbali, len keď oni sami mohli ďalej podržať moc. Preto pod panovaním tohoto liberálneho poriadku náš ľud veľmi ochudobnel, započaly sa roľnícke pohyby, a socialny pohyb sa u nás zakorenil. Liberalismus nemôže ani len jednej smluvy preukázať, v ktorej by záujmy krajinské bol predvidel a im platnosti dostatočnej bol vedel nadobudnúť. Liberálni naši štátni mužovia len s veľkým hlasom vo veľkých slovách veľké veci slubovali a len ku prospechu krajine nič výhodného nemohli previesť. Náš kráľ a celá panujúca rodina ovšem stojí na základe onej shody, a je spolu aj najvernejším ochrancom a zastavateľom shody a pre tú príčinu ani Tisa ani žiaden liberálec neopovážil sa nikdy zmätky robiť pri obnovení tejto, radnej vo všetkom povolili rakúskym štátnym mužom. I ľudová strana uznáva základ tej shody, ale pri pojednávaniach ohľadom onej shody nebola by od toho, aby čím väčšie výhody pre Uhorsko získala.

V Rakúsku dobre vedia, že Bánffy hlboko sa zná klaňať, lebo už po čas Koššúthovho pohrabu bežal do Viedne kunirovať o priazeň. Nikto z jeho predchodcov nepresvedčil na tolko viedeňských pánov o tom, že čokoľvek budú od neho žiadať, na všetko ochotne privolí. Len nech mu tu doma dovoľia ďalej provodzovať slobodomyselnú politiku. Jako opravdivý kalvín pred vyššími kľaká, pána sa ľaká, príjde domov, je šelma veľká. Neni tedy divu, že v Rakúsku viacej dôvery k nemu majú, nežli ku bárktorému jeho predchodcovi. Už i to ho odporúča vo Viedni zvláštne, že vlohy má slabé, ale naproti nižším nezdraha sa ani násilenstva, lebo vo Viedni sú najradšej, keď u nás na predsedníckom stolci v ministerstve sedí neschopný, ale úslužný muž. Rakúsko sa tomu raduje, úfajúc, že pri obnovení onej shody tým snadnejšie sadneme mu na lep. Vo Viedni sa už na to silno chystajú. Nezadlho vymenujú nové ministerstvo s novou väčšinou, a jako predznaky ukazujú čo sa osudu shody týka, nič dobrého neúfame. Verejná mienka v Ra-

kúsku, jako sme to už vyššie boli podotkli, za zle nám to má, že my podľa smyslu onej dobrovolnej smluvy primnoho sme dostali; preto za priaznivý poklada včulajší čas na to, aby slabosť vlády Bánffyovej využiteľovala ku prospechu Rakúska. U nás ale liberálna strana je tak sebecká, že za to, aby len vládu a moc podržala, hotová je obetovať všetky výhody, preto nie sa čo diviť, keď v obchodných otázkach Rakušani nás obyčajne prekabatia.

Doma naša vláda zanedbáva i tie najzávažnejšie záujmy krajinské. Na všetko má času, o všetko sa stará, len o to nedbá, aby sily a vlohy na tomto poli podporovala, vyvíjala, kde to nie len že môže urobiť, ale aj to vykonať bolo by jej úradnou povinnosťou. Ešte by sme len to potrebovali, aby tá shoda, ktorú zamýšľajú obnoviť, neodpomohla polohe krajiny, lež aby v najlepšom páde všetko tak zostalo, ako posávať bolo.

To sa nesmie stať. Ale aby krajina pri obnovení shody mohla nádej mať na to, že jej právne požiadavky sa splnia, k tomu je potrebná silná vláda, ktorá sa opiera na jednu zdravú stránku.

A túto úlohu chce vykonať Bánffyova vláda, ktorú ani tu doma, vo Viedni ale tým menej berú vážne do povahy.

Pri obnovení shody hlavnou vecou je to, aby ju dobre urobili, aby ju potom previedli na to súci spoľahliví mužovia, ktorí majú i právny cit, ale nie takí s nitrianskymi zásadami, s nitrianskym právnym citom ani podľa nitrianskej prísahy, ktorí tak po nitriansky vedú cenit ústavné práva.

Na čelo vlády netreba takej stránky, takých ľudí, ktorí záujmy vlasti nestavajú nad svoje vlastné záujmy, lež k svojmu vlastnému prospechu a v záujme ich stránky zradili záujmy vlasti i panujúcej rodiny.

Tú shodu v 97 roku len tak dobre uzavreme v záujme a ku prospechu vlasti, jestli že prv pokazenosť v kajine odstránime a jestliže taká strana, a taká vláda ju do ruky vezme, ktorá je ustrojená na silnom zásadnom a mravnom zaklade; liberálna ale strana na to není súca, preto dolu s ňou; nech ustúpi a inej dá miesto.

Nech žije ľudová strana!

Františ Bleszkány.

POLITICKÉ CHÝRY.

Nový kruh ľudovej strany. Zas sa jeden kruh ľudovej strany utvoril vo Felvári obci to prešporskej stolici. Utvorenie stalo sa pod predsedníctvom grófa Josefa *Batthány*a. Včul treba nasledovať ten príklad po okrese, ba po dedinách; potom uvidíme, koľko predajných liberálnych koží budú vedieť zarátať korteši liberálnej vlády, hlavní slúžnovci. Potom uvidíme, či bude v stave Alexander Erdélyi minister to pravosúdia, ktorý bez slova trpí a dovoľuje hromadné shabanie volebného práva, bude-li v stave keď len i v Dunaserdaheli mandát si nadobudnúť.

Vyučovanie matrikárskeho dozorcov. Tých čarodejníkov Bánffyovej vlády, ktorí sú za hlavných matrikárov vybraní, *štyri dni* budú vyučovať takí, ktorí i sami toľko rozumejú sa do tej príliš háklivej veci, jako sliepka do varenia piva. Snáď si myslia: fušerská je to celá robota, tedy i fušeri môžu ju vykonať. Lebo by nra i vedieť, že ten židovský chlapec, ktorý v jednom ríšovom kupectve chce viesť knihy, aspoň štyri roky sa musí učiť v kupeckej škole. — Ved uvidíme, kam zavedie slepý slepieho.

Vážne upozornenie. Ponevác nezadlho polovic údov stoličného výboru svoje poverenie ztratí, ešte ku koncu tohoto a z počiatku budúceho mesiaca po celej krajine noví sa budú voliť. Z tej príčiny prosíme ct. čitateľov, aby len na tých najlepších katolíkov hlasovali, lebo od týchto pánov závisí poriadok stoličný. Pozrime len do minulosti, že keď voličia pred dvoma rokama prosili svojich ablegátov, aby proti tým bezbožným návrhom hlasovali; stolice a mestá dôveru hlasovali vládne a ju oduševnovaly, aby sa tie predlohy previedly. A neskôr ešte aj za čestných občanov si vyvolili daktoré mestá pánov ministrov. Prečo? Ponevác dobrí katolíci boli v menšine. Aby sa také podlé pohoršenie viac stať nemohlo, lepších si musíme vyvoliť za stoličných výborníkov. Svobodnomyselní do toho posledného musia vybuchnúť. Ani notárov netreba zvoliť. Sa najdu síce aj medzi nimi kde-tu svedomití katolíci, ale čo chosňa, keď pre nátlak vrchnosti nesmia dľa presvedčenia sa chovať. Oni musia tak hlasovať, ako sa vládne páči, nech je to dobré alebo zlé pre ľud. Aj ostatných predstavených nechajme na boku, jestli len nedokázali do včulku, že sa vedú protivit nátlaku, nech on pochádza od hlavného župana alebo slúžneho.

Proti katolíckemu kruhu. V Sombatheli a po Železnej stolici jeden hárok koluje medzi štátnymi úradníkmi, ktorí sú údami katolíckeho kruhu v Železnej stolici a na tom hároku na to ich vyzývajú, aby vystúpili z kruhu, lebo štátny úradník protivládnu politiku nemôže podporovať. Oni páni, ktorí to vyzvanie uverejnili, dozaista nikdy nečítali základné pravidlá katolíckych kruhov, lebo ináč by vedeli, že z týchto kruhov politika je vytvorená. Alebo snáď za taký uznávajú ten liberálny poriadok, ktoréhožto trpezlivosť natoľko by siahala, žeby politizovanie katolíckych kruhov strpeť mohol? My nie. Ba veľmi dobre známe, že vláda špehavými očami dáva pozor na účinkovanie týchto kruhov, len preto, aby ich, jaknáhle proti základným pravidlám politizujú, mohla rozohnať, lebo ju veľmi znepokojujú. Ale posávať ani jeden kruh ešte nerozohnali, tedy ani jeden nemohli podchytiť v

protipravideľnom politizovaní. Keď by bola pravdivá obžaloba sombathelského obežníka, neostali by v budapeštianskom katolíckom kruhu ti ministerskí úradníci, ktorí sú údami tohoto kruhu.

K sláve štátnych matrik pán minister vnútra vymenoval aj Izidora Ivaniča shodeného to notára za matrikára, ktorý v žaláre si odpočíva v Novomsade, lebo je vraj duchovný pôvodca jedného mordárstva! Blahoželáme aj ostatným matrikárom, že takého súdruhu dostali.

Liberálne prípravy. Tak sa zdá podľa pochopu liberalizmu, že hlavnou úlohou úradníkov z vašku štátnych občanov hodne platených je kortešácia, pre ktorú — jestli sa ona v záujme liberalizmu deje, možno i úradné povinnosti zanedbať. To dokazuje oné vyzvanie, ktoré Bartolomej Klempa, podžupan to piešporskej stolice ku notárom po stolici rozposlal. V tom vyzvaní s tou „dôvernou“ otázkou sa obracať ct. pán podžupan ku notárom, aby boli tak dobrí a mu odpísali: »na koľko hlasov môže rátať slobodomyselná strana po ích obcách?« naopak: „koľko voličov nebude možno na *žadon pád* získať našej veci?“ Z tejto príležitosti len to sa osmeľujeme opýtať pána podžupana: Či nemá vedomosti o tom, že jeho plat bez rozdielu stránky vašky všetkých štátnych občanov obťažuje a tento plat nie za plnenie kortešáckych úloh dostáva, lež aby všetkým štátnym občanom bez rozdielu stránky slúžil? Jako že on to môže srovnáť so svedomím, že miesto štátu slúži stranám a kortešáckym cieľom? Alebo snáď pán Bánffy ho z vlastného vašku platí a nie zo štátnej pokladnice? Môžete sa hanbiť Vy pane podžupan!

Oslavovanie nepriateľov panujúcej rodiny. Už to boli opísali, že asi pred sto rokmi v Budíne na tak zvanom „krvavom poli“ zofali niekoľko blúznivcov, ktorí shodiac panujúcu rodinu vzbúrenie a republiku chceli urobiť. Hlavou sprisahanych bol *Ignác Martínovič*. Včul z príležitosti storočného ích popravenia chcú ích oslavovať, a síce v deň Sv. Štefana kráľa. Opätovne proti tomu protestujeme, aby deň prvého sv. kráľa oslavovaním popravených buričov zprznili, a opätovne požadujeme od vlády, aby tú buričskú okázalosť z celej sily prekazila, usporiadateľov ale tej okázalosti kráľovské pravotárstvo nech obžaluje z veľazrady! Alebo či pravotárstvo poľuje len na katolíckych spisovateľov a žaláre len pre katolíckych spisovateľov sú nachystané?

Netreba štátnej matriky. Príklad obce Tekovského Bešeňova (Bars-Bešenyó) vskutku mnoho bôlu by spôsobil tejto biednej liberalnej vláde, keď by ho všade nasledovali. Asíce minister vnútorných záležitostí rozkázal obcám, aby pre štátne matrikárstvo a pre iné novomôdne úkony sa obstaraly o počestnú miestnosť. Ďalej tak uzavreli v Budínskom zámku, že i potrebné knihy obce sú povinné nadobudnúť. Na túto veľkohlasnú ministerskú svevoľnosť potom utešene odpovedala obec Tekovský Bešeňov. Predstavenstvo totiž vyrieklo, že oni štátneho matrikárstva nemajúc zapotreby, na tento cieľ miestnosti ani nedajú, knihy nezaplátia, ale jestli že pán minister žiada, môže ích naspák prosiť, ba ponevác obecný notár bez dovolenia predstavenstva okrem notárstva iný úrad nesmie prijívať, svojmu notárovi nedovolí, aby bol štátnym matrikárom. Sotva že toto výborne uzavretie sa rozchýrilo, už i nasledovateľov dostalo. Totiž novejšie z Veľkého-Lothu pišu „Magyar Államu,“ že i zastupiteľstvo obce Veľkého-Lothu 9-ho tohoto mesiaca, navzdor rozhodovaniu sa 2—3 židakov uzavretím vyslovilo, že snaša-

nie útrat na udržovanie matrikárstva potrebných odvrhujú a jedine *nútnosti* z vyššieho miesta popustia. S radosťou poznamenávame, že aj inoveriaci predstavení boli za toto uzavretie. Keď by tento príklad po celej krajine nasledovali, prevedenie oných zlostných zákonov bolo by nemožným, lebo s veľmi malou výminkou všade na notárov sverili i tento úrad, pravdaže opýtať sa zastupiteľstvo, ani ím na um neprišlo, že či dovolí notárovi toto pobočné zamesknutie? Úfame že Tekovský-Bešeňov a Veľký-Loth neostanú sami. Budú nasledovať tieto dve driečne obce i ostatnie.

Naším ct. čitateľom! Ponevác bež. m. augusta i redakcia i vydavateľstvo — z milosti Božej — konečne stále bydlo dostaly: ráčte túto premenu vziať v známosť a od týchto čias všetky dopisy, listy, alebo posielky pod následným nápisom, jako to noviny i na svojom čele ukazujú, posílať: Budapešť, VIII. okres Práter ulica číslo 44.

Prosba k voličom!

V Budapešti 15-ho augusta 1895.

Keď menoslov voličov v mesiací júli bol vyložený na prehľad, všeobecný ponos bol, že odpis (kopiu) katastrálnych majatkových hárkov notári odopreli patričným stránkam, zvlášte tam, kde voličov hromadnc povynechávali, reknúc na stá reklamujúcim, že za taký krátky čas toľko katastrálnych majatkových hárkov i pri tej najlepšej vôli neni sú v stave vystaviť. Tak sa stalo, že na veľmi mnohých miestach nemohúc si zaopatriť odpisy katastrálnych majatkových hárkov, patriční jedine daňové knižocky priložili ku svojmu reklamovácemu písmu. Niet nemožným, že jednotlivé sústredné výbory pod tým zámyslom, že v písmach neni dostatočne dokázaná jedna štvrtka urbárskej sesie, odvrhnú reklamácie. Aby sme tedy takéto odvrhnuté reklamácie potom k uhor. kr. kurii mohli appellovať, žiadúce je, aby sme, nedočakajúc odpovede, uzavretia sústredného výboru na reklamácie, už včul po tieto dni si zaopatrili tie potrebné katastrálne majatkové hárkky, aby potom notári, keď ích k apelláciám musíme pripojiť, zas sa odvolávajúc na krátky čas, neodopreli ích vystavenie.

I na to pozor dať, bude dobre, aby, keď sústrednie výbory o hromadných reklamáciach

budú pojednávať, cez túto vážnu záležitosť len tak neprebehli. K tomu cieľu je radno, aby patriční v každej jednej stolici nekoľko poprosili z údov sústredného výboru, aby záležitosti reklamujúcich sa zaujal, v ich záujme tam prchovoril.

Ale aby to ten patričný s výsledkom mohol urobiť, potrebné je, aby o počte, predmete a príčinách reklamovácich pádov už vopred bol upovedomený, jedným slovom, aby mu všetko to bolo sdelené, čo požadne na vec má vedieť.

A pretože podľa našich správ shabanie volebného práva v najväčšej miere stalo sa v oravskej, luptovskej, nitrianskej, prešporskej a trenčianskej stolici, máme česť upozorniť tých, ktorých to zaujíma, v oravskej stolici na pána Zoltána Zmeškala, (býva: v Leštínach ostatná pošta Dolní Kubín), v luptovskej na p. cis. a kr. komorníka Štefana Rakovszkyho (býva: vo Veľkej Štiavnici), v nitrianskej stolici na pána Jána Markoviča rektora v semeništi (býva: v Nitre), v prešporskej na p. Dr. Karola Otcoska pravotára (býva: v Prešporku), v trenčianskej stolici na p. Dr. Jozefa Teszelszkyho farára (býva: vo Veľkej-Bitšči, jako na takých, na ktorých stranivá spomenutej porady, stránky s dôverou sa môžu obrátiť.

V Budapešti 16-ho augusta 1895.

Krajinská sústrednia kancelária ľudovej strany.

Budapešť VI. Podmanicky ulica č. 8.

Osvedčenie sútrpnosti.

Z príležitosti toho nepravého súdu, ktorý zodpovedného redaktora našich novín pod zámkou, že *urazil kráľa* vyhlásil za hodného do štátneho žalára, všoobecna katolícka mienka zajakala a opravdu obsypala našu redakciu útrpnými a proti súdu proteštujúcimi listami. Mikuláš Lepsényi bol by mohol rozdraždený rozmar obecnstva použiť a na výhodu svojej záležitosti upotrebiť, ale jeho zriedkava skromnosť mu nedovolila, aby ku svojej sláve čo len i jeden riadok uverejnil. Dojímavé krásne listy odložil si na pamiatku, jakožto dôkaz všoobecnej úcty, ale nedal ich verejnosti.

Ponevác včul obžaloba neskromnosti sa ho nemôže dotknúť, my včul otvoríme tú drahocennú kopy listov, a jeden alebo druhý v našich novinách prinesieme, nech vidí liberálna banda, že i katolíci znaju si uctiť svojich veľkých mužov a všeliké mamfastvo nechajú bez slova.

Blahorod. redakcii „Krešťana“ !*)

Doba kôšerového liberalismu chýli sa už ku západu a jakoby cítili títo liberálni Luciferi, že ich pan-

*) Poprosili nás, aby sme tento list uverejnili. Žiadosť plníme, aby sme i s týmto listom dokázali obávanie sa tých, ktorí ohlašovali, že náboženským odsudzovaním nemožno je spôsobiť uspokojenie. Redak.

stvo už len krátky čas potrvá: usilujú sa všetko spáchať, aby naše sväté náboženstvo čo možno najväčmi poškodili.

Nepýtam sa ja, prečo je to, že tento cesnako-smradlavý národ prečo panuje nad desať millionmi katolíkov v Mariánskej krajine? Nepýtam sa ja, že tieto krvou ubohého ľudu vykrmené hovadá prečo odsudzujú katolíckych spisovateľov a kňazov pre urazenie kráľa? Ani to sa nepýtam, že kto je príčinou toho? Ale to viem, že oproti takejto bande bez charakteru my — katolíci, ktorých zamýšľajú potlačiť — nemô, žeme mať iné heslo jako toto: „*rovné za rovné*.“ Neslúchajme na mámenia a nečakajme pomoci odnikadelebo okrem niekoľkých vznešených a nábožných veľmožov, — ktorí včul povinnosti niektorých biskupov konajú — nemáme viacej dobrého a pravého priateľa. Robme tedy sami, čo môžeme urobiť.

Prebuď sa už raz, katolícky ľudu; prebuď sa, a pozri, čo s tebou urobili tvoji nepriatelia, pokým si spal.

Obklúčili ňa, sieťou nevery; ponáhľaj sa tedy vstať, lebo sa blíži už dvanásť hodina, a jestli že ešte ani vtedy sa neprebudíš, objímú ňa sieťou, ktorá ti duševnú smrť zapríčiní, a tak pochodíš, jako na afrikekej pustatine zastrelený pardúc, ktorého o mnoho slabší poľovník nohou kope a kožu mu zodiera.

Pozri, o ľudu, na Lepšényiho — tvorcu to ľudovej strany. Tam v Segedíne sedí, lebo tvoj zájem bránil. A tí na tele katolíckeho ľudu ssajúci hňupi za urazenie kráľa ho odsúdili, kdežto v onom článku počestný nepriateľ ani námetku nenajde! V Segedíne očakáva, až sa minie šesť dlhých mesiacov — s dôverou v Boha, — aby zas mohol do ruky chytiť pero, s ktorým každá písaná literka ranu spôsobuje tým márotnatníkom tvojich halierov, ktoré si si ty v potu tvári nadobudnú a jakožto daň poplatil, — a ktoré oni na kortešácie spotrebovali.

To tak ďalej nemôže byť! Nemôže byť, aby oni, ktorí ti krk pre dlžobu pár zlatých eksekutora posilajú a i poslednú podušku ti z pod hlavy vezmú, aby si nemal miesta, kam by si unavenú hlavu na odpočinok sklonil, za ten čas oni, za tie isté peniaze chystali ti záhubu, ňa na vrivoč uviesť sa usilovali!

Vezmú ti syna, — snáď jediného syna — za vojáka, aby slúžil krajine a kráľovi. Ale čo s ním robia? Upotrebujú ho na kortešáciu! Syna s bodákom stavajú proti otcovi, a jestli že sa opováži len jeden krok uctiť ten krehký stavec, vlastný syn vyhasí mu život, ten, ktorému on dal život, ten, ktorého medzi toľkým netepečentvom chránil a opatroval, ktorého kúskom chleba od úst si odtrhnutým choval, ktorého len tak vedel šatiť, že skoro sám nahý chodil, ktorý na prvého oktobra padol okolo krku svojmu šedivému otcovi, plakal a prenikavo sľuboval, že bude povďačným za ustávanie rodičov. Toho proti tebe stavajú a chatní podí, odraní židovskí mamfasi rozkazujú mu: „*strieľaj na otca!*“ „*Prekoľ tvojho otca!*“ Bol i na to príklad.

Ale či vie toto náš sústavný dobrý kráľ? Opravdu nie, lebo keď by vedel, že na taký hnusný cieľ upotrebujú jeho vojákov, — už by bol dávno do zadku kopnúť tú komísnú, neokresanú, surovú židovsko-slo bodomurársku kompánii, ktorá ti krv, ubohý krešťanský ľudu jako pijavica cicá.

Včul ale ku mučedelníkovi katolíctva prehovorím pár slov. Ačkoľvek som ti neznámy, ty veľký muž beriem účasť na tvojej trpkosti. — Mnoho nechcem povedať, len to, aby ti Všemohúci Boh dal duševne sily po čas tvojho dlhého, ale Bohu milého väzenia

aby si ani telesne, tým menej duševne neklesol, aby si keď sa pomínie tým pevnejšie vystúpil na bojište a zahnal tie hovädá v zakázanom sa pasúce do ich vlastných chlievov: Čakáme ňa všetci, čaká kresťanský ľud tvoje vyslobodenie, aby mohol čítať tvoje ohlasy v milom »Kreštanovi«, ktoré tliču našich nepriateľov.

Vo Veľkom- Kajde (Železná st.) 10. junia 1895.

Amadej Horváth
milosrdný.

„Ludová strana“ vydala jednu knižtičku, ktorá sa v tieto dni uverejnila pod nápisom: „Čo chce ľudová strana?“

Ona je rozposlaná na všetky strany; na každej färe je k dostaniu celkom zdarma; ani pol haliera nemusí za ňu nikto dať.

Čo je v náboženských záležitostiach katekismus, to je v terajších politických okolnostiach táto knižka. Neobanuje, kto si ju zaopatrí; oči sa mu otvoria, tak že táraniny svobodnomseľníkov už viac nebudú v stave mu belmom oči zatiahnuť, nedá sa on už viac všeliakými ľuňaninami a násilenstvom za nosom vodiť.

Ešte raz ňa upomíname, ľudu slovenský, nelutuj pre ňu tých pár krokov na färu spraviť; a keď ju už budeš mať: čítaj ju dôležite; prečítaj ju viackrát, aby sa ti tie pravdy, ktoré sa v nej nachádzajú dobre do modzgov vryly; a podaj ju aj druhým.

I my tu výťah podávame z tej knižočky:

Čo chce ľudová strana?

(Výťah z vysvetlenia programu ľudovej strany)

Ctení sľoluobčania!

Široko-ďaleko prenasledujú, pom'ľuvajú „ľudovú stranu“, ponevác ona toľko má nepriateľov, kolkto vládna strana štekavých pohoničov a naháňáčov.

Nuž, a čože im previnila tá úbohá „ľudová strana? . . . Veru iba to, čo mesiac psovi dunčovi. — Neprevinila im nič.

No, nemôže byť tá »ľudová strana« dakym podlym tovarom, trebárs ju aj akokoľvek honia-naháňajú, lomia, palicujú, veď veru vrabce nedajú sa do planých jablk, ani nepobehne pes kopov za kulhavým koňom.

Hneď presvedčíte sa o tom, keď počujete, ze čo chce ľudová strana?

Ona chce, žeby krajina naša, vlast naša, dľa vôle Božej, dľa učenia Krísta, Spasiteľa nášeho, kresťanskou zostala, žeby evanjelium lásky panovalo všade a vo všetkom.

Práve preto:

1. Požaduje, aby krajinský snem čím skôr do kúta odhodil zákony o takrečenom »občianskom manželstve« a o »štátnych matrikách«, ponevác zákony tieto iba nové útraty a farchy vešajú chudobnému ľudu na krky, unúvajú a sužujú ho — na darmo. My spokojní budeme, ako sme i po teraz boli, s manželstvom naším, dľa vôle Božej, pri požehnaní Božom, v kostole uzavretým; my nežiadame si c.stovať, vandrovať až

kamsi do desiatej dediny k notárovi, zapísať dať narodených, sobášených alebo mrtvých našich, keď tak blízko máme fary, v ktorých všetko toto pohodlne, ľahkým spôsobom vybaviť mohli sme si až po teraz.

2. Ľudová strana požaduje, žeby na krajinskom sneme nevynášaly sa také zákony, a vláda aby nevydávala také nariadenia, v ktorých není kresťanskej pravdy, ako ku príkladu, návrhy o „svobodnom vykonávaní náboženstva“, o „receptii (prijatí) židov“, a návrhy o iných podobných veciach, ktoré sú už buď predostreté buď i hlasovaním prijaté, alebo ktoré nám páni ablegáti budúce chcú ponúkať a na krky nám vešať; slovom, »ľudová strana« požaduje, aby sa viera a cirkev naša, ako sa pári, v úctivosti a vážnosti držala a ani slovami, ani skutkami urážaná nebola.

3. Ľudová strana žiada, že ako to iné náboženstvá majú, tak aby i katolíci sami spravovali a usporiadovali si majetky, základiny svoje, ako aj všeučelište svoje (universitu), čo všetko teraz vlada má v rukách; slovom, ľudová strana požaduje, aby katolíci čím skôr obdržali takzvanú „autonomiu“, samosprávu.

4. Ona chce a požaduje, žeby štát nemohol šabaf náboženské školy, totižto, aby náboženské školy krajinským snemom neboly soštatnené a na „beznáboženské“, alebo na „obecné“ školy pretvorené, ba naopak, aby štát udržiaval ducha náboženského v školách.

5. Ona chce, aby sa štát lepšie staral o chudobný ľud roľnícky, aby štát nielen takto volal vždy na ľud: »Najprv plať — potom plač«, lez aby štát i pomáhal ľudu, žeby ľud farchu dane ľahšie snášal a žeby zbožie naše nebolo utláčané zbožím z cudzích krajín výhodne a lacno sem dovezeným.

6. Ona chce, žeby vláda postarala sa, aby ľud náš i tu doma vyžiť mohol, a aby nemusel v cudzích krajoch chlieb svoj vyhľadávať. Nech postará sa teda vláda, aby ľud prácu výrobu najšol; nech udelí slušnú podporu, aby aj v chudobnejších krajoch možno bolo vyžiť a osoh prinášajúce roľníctvo prevádzať. Učiniť to môže k. p. opravením pôdy, podporovaním lepšieho obrábänia, zavedením zodpovedajúceho obrábänia poistením odpredajúť zbožia. Mnoho mohla by vláda pomôcť ľudu i tak, keby na zodpovedajúcich miestach dieňový (fatický) priemysel spojil dala s roľníctvom, keby vystavil dala dielne v blízkosti roľníctva, a keby domáci priemysel zaviedla medzi ľudom.

7. Ľudová strana chce, aby malí gazdovia a remeselníci ľahšie, lacnejšie, aj v menšom počte dostať mohli požičky, žeby nemuseli hneď 100 alebo 50 zl. požičať alebo do rúk úžerníkov upadnúť. Aby sme teda podporovali i my, ale spolu i vláda aby podporovala takrečené »spolky úveru«, o ktoré sa po teraz málo starala. Ďalej i to chce ľudová strana; aby štát podporoval malých gazdov a remeselníkov vystavením skladov zbožia a tovaru, aby úrodu a tovar svoj ľahšej mohli predať, a v páde potreby aby požičku alebo úver mohli dostať na svoje cedulky skladové. Tak tiež nech vláda i v tom podporuje remeselníkov, aby tíže utvoril si mohli spolky surovú látku obstarávajúce, žeby si takto lacnejšiu a lepšiu látku (material) zakúpiť a týmto spôsobom i lacnejší a lepší tovar vyhotovili mohli.

8. »Ľudová strana« chce a žiada, aby sa odane- niže spravodlivejším, pomernejším spôsobom dialo, aby totiž nestávalo sa mnohokrát, že k. p. niekto o mnoho viac platí, než druhý pri rovnom dôchodku, slovom,

aby roľníctvo nesnášalo pomerne väčšiu daň, nežli peňážni ľudia a bankári.

Ona i to chce, aby ustálená bola istá, a k výžive potrebná čiastka dôchodku; na túto nevyhnutelne potrebnú čiastku aby nevyhadzovala sa daň, jestli kto nemá viac dôhodku alebo výrobku, žeby týmto spôsobom zpod hlavy ubolných starcov, práce neschopných, vdov a sirôt nevyfahovali sa i hlavnice — na daň.

Avšak »ľudová strana« i to chce, aby daň vyhodená bola i na bursy a banky, kde štátne papiery, účastiny (akcie) predávajú a kupujú, na žito, kukuricu a iné plody smluvy činia, bez toho, žeby zo spomenutých vecí niečo kúpiť a prevziať aspoň len pomysleli, následkom čoho potom za niekoľko hodín, dní, alebo mesiacov stá tisíce získať môžu.

9. Ona i to chce, že keď už musíme daň platiť, ponevác by krajina ináč obstáť nemohla, nuž nech aspoň vieme, že začo a prečo platíme; ona chce teda, aby spôsob odaňovania nebol taký, že mu ani sami úradníci nerozumejú, lež aby bol taký, žeby mu každý daň platiaci občan rozumel, tým viac, ponevác daň základom je najväznejšieho občianskeho práva, a síce: práva volebného.

10. Ona i to chce, že ponevác dielňovým (fabrickým) spôsobom vyhotovené články (črievice, klobúky, košeľe, stremene atď.) svojou hromadnosťou a lacnotou veľmi utláčajú remeselníkov, nech štát čím viac práce obstará remeselníkom, k. pr. pri vojsku, pri štátnych stavaniach, pri železniciach atď., a nech potom všetko toto cieľu primerane usporiada, žeby väčšiu čiastku osohu neodobrali podujmatelia, lebo ináč pravdou bude, že »chudoba vrecko napcháva — bohatý si ho skováva«. Nech postará sa štát aj o to, aby predávanie po domoch, tak tiež i takrečený slobodný priemysel usporiadaný bol tak, aby prevádzanie priemyslu od remeselníckej schopnosti a spôsobilosti záviselo.

11. »Ľudová strana« chce, aby nikde na zemi nebolo socialistov, socialdemokratov, anarchistov, komunistov a kadejakých »zemerzdavačov, lež aby sa robotníci a robotu-dávajúci vzájomne ctíli a vážili si jeden druhého, buď v dielňach, buď v baniach, či pri žatve, alebo pri akomkoľvek podujatí, lebo veď nemôže si poradiť jeden bez druhého. »Ľudová strana« teda chce, žeby v čistom osohu a zisku aj robotníci mali účasť. Možno je to na tisíce spôsobov. Ona chce ďalej, aby sa bral slušný ohľad na zdravie robotníkov a ich rodín, žeby šetril sa mravný a hmotný stav manželky, dcéry, matky a neodchovaných detí; aby matka zadosť učiniť mohla rodinnému svojmu povolaniu a z dietok žeby vyrásnuť mohli ľudia zdraví na tele i na duši. Ona i to chce, žeby robotníci poistení boli nielen ohľadom choroby, ale i staroby; tak tiež aby v nedeľu celý deň bol nedeľou, totižto odpočinkom od práce, žeby chudobný robotník i Pánu Bohu mohol zasvätiť jeden deň, keď už za šesť dní slúžil ľuďom.

12. »Ľudová strana« aj to chce, aby úradníci úradné svoje povinnosti s nestrannou svedomitosťou plnili; k tomuto nech ich napomínajú predstavení ich, nie ale ku kortešovaniu. Úradník sluhom nech je nie meniacich sa vlád, lež nech je sluhom všeobecných záujmov, veď i on je slobodným občanom vlasti.

13. Ona i to chce, žeby štát vyplnil slušné a spravodlivé žiadosti národnosti, žiadosti totiž tých spoluobčanov našich, ktorí nie sú jazyka maďarského, lež k. pr. po slovensky, nemecky atď. vyprávajú. Hľa, sotva že zákony o takrečenom »občianskom manželstve« a o »štátnich matrikách« vynesené boli už ich všemožne

do života uvádzajú! avšak už pred desaťročiami vynešený zákon o národnostiach ešte vždy je len na papieri. Jestli snáď chyba nachádza sa v ňom, nuž napravme ju; veď zákon je na to, aby pravdu vysluhoval, zákonodárstvo (snem) ale je na to, aby zákony boli vynášané, napravené a polepšené.

Nuž a prečože by mali byť nemaďarské národnosti akokoľvek ukrátené, keď ony všetky farchy rovnako snažajú sa maďarskými spoluobčanmi svojimi!

14. »Ľudová strana« chce, aby vlast naša nebola vystavená takej hanbe a potupe, jako nedávno v Nitre pri voľbe ablegátskej, a jaká sa i teraz pácha po celej krajine, keď totiž zákonne oprávnených voličov na tisíce a tisíce vynechávajú z volebných popisov a vysáču z uradov tých, ktorí proti týmto nadužívaniam a násilstvám pomoc hľadajú.

Konečne »ľudová strana« i to chce, aby viac občanov malo právo voliť; aby v jednom volebnom okrese nebolo len niekoľko sto, v druhom ale niekoľko tisíc voličov; tak tiež aby pri voľbách kadejaký nafúkaný predseda voľby nemohol sa jako paša rozhadzovať a naduto zametať s voličmi, lež aby pri voľbe právo a pravda bola pravidlom.

Nuž teda, čože je v tomto zlého?!

No, a »ľudová strana« len toto chce.

Keď ale není v tom nič zlého, ale len všetko dobrého, čo je i pravda, nuž vtedy nepočúvaj druhého nikoho, ale srdcom a dušou svojou zvolaj: na túto stranu budeme hlasovať!

Sláva »ľudovej strane«! Sláva!

Milodary.

Na útraty, ktoré vznikly preto, že hlavný redaktor našich novin: Mikuláš Lepšényi bohuzial bol odsúdený, milodary ráčili nám zaslať:

Tuno Tridvoriról: Ján Cselko 1 zl. — Szucsány: Ján Olsofszky 70 kr. — Bristrieza: ze stoličkovej fabriky Matej Schvarz, Georg Bulla po 50 kr., menšia sbierka 60 kr. — Szepes-Váralja: Vilma Weiszer 2 zl. — Skačan: Josef Ruisz, Anton Vlačil po 50 kr., Georg Utekaľ 20 kr. — Lednicz-Rovné: András Pauer 1 zl., Štefan Jankovics, Josef Veszely, Jan Krall po 50 kr., menšia sbierka 50 kr. — Tuchne: Štefan Filo 50 kr. — Német-Lipcese: Ján Král 1 zl., Lajoš Král 50 kr. — Detrekő Szt. Miklós sbierka od Matej Balucha 1 zl. 4 kr. — »Ne-lušsky Compossessorat« 3 zl. — Oszada: Štefan Mihsata 1 zl. 50 kr., J. Rajčan, W. Kubányi, Boh už námi po 50 kr. Osusko: Josef Lehoczky, Juraj Danko, Barczy Pavel Juranka po 50 kr., menšia sbierka 2 zl. 35 kr. — Chropó: Ondrej Vávra Michál Horváth po 1 zl., Martin Cholacsek 1 zl. 30 kr., Anna Csepka 50 kr., Georg Wavra 80 kr., Ján Balázs 60 kr., Josef Chocholáček 20 kr. — Valčo: Stanislav Janik, M. Škulteti po 1 zl., Maria Janik, Georg Šimko, Franciška Šimko, Františ Mesar, Stanislav Koraus, Františ Škulteti, Ján Hinko, Karol Vajlnasák po 50 kr. — Tót-Megyér: sbierka st. Imra Csirik a Pavla Hrubího: Josef Markusch, Štefan Benyo, N. N. po 50 kr., menšia sbierka 5 zl. — Straňava: Ján Danyo 50 kr., menšia sbierka 2 zl. 10 kr. — Chrenoc pri Prievidci: Štefan Stanga 1 zl., J. Murgas 50 kr., P. Szolcsányi 2 zl., Štefan Dobrotka 50 kr., Michal Juriss 1 zl. — Tajo:

Josef Puchy, Ondrej Puchy, Alois Kubanyi po 1 zl. — Namesztó: Florian Huczík 50 kr., Maria Grigely 1 zl., Tereza Dendis, Maria Bisztríčan, Janoviak a Verona Dedinsky 1 zl. 20 kr. — Felső-Lapos: Ján Palencsar 3 zl. — Ó-Ruzorin: Anna Kováč 1 zl. — Szati Štefan: Fideles 4 zl. 37 kr. — Gbelli: Ján Pratak 1 zl. — Zólyom-Brezó: Ján Kulfasz. Balint Zsapka po 50 kr. — Sotina: Martin Rehuš, Martin Remešic, Pavel Svati, Pavel Španka, Josef Rehuš, Martin Zavodszky Jurovec, Pavel Dzindzik, Ondrej Kalamenovič, Martin Svati, Ján Mlinak, Terezia Kominek, Pavel Zavodsky po 50 kr., Michal Svätý, Ján Zavadsky po 1 zl., Ján Španka 80 kr., Pavel Zavodsky 20 kr. — Občania obci Rovensko 3 zl. — Csejthe: Michal Vacho, Josef Moskovič po 50 kr. — Dlhopole: Josef Strbanek 2 zl., Barbara Veveričik 70 kr., Josef Ribárik, Juraj Volonik, Andrej Jakubek, Alžbeta Veveričik po 50 kr., Ján Bilik 30 kr. — Nemšova: Františ Hrenčik 1 zl. — Ljeszek: Ján Matej, Ján Jevak po 1 zl., Tomáš Kolejak, Anna Dyo-bek, Anna Repka, Anna Lulecz, Ján Sprndely po 50 kr., menšia sbierka 50 kr. — Detrekő Szt. Miklós: Františ Lövisek 50 kr. — Zsarnócz: sbierka od ml. Josef Marek 2 zl. 13 kr., Georg Szitar, Šándor Planovsky, Ján Szitar po 50 kr. — Bakabánya: sbierka od Ignáca Hradil 1 zl. 10 kr. — Malý Garam: Františ Kiš, August Kubančik, Vince Perichta po 50 kr. — Horný-Zubrica: Ján Jablonsky 2 zl. — Bartoš: Daniš Najmovič 50 kr. — Bristicz: Sam. Gyulai 1 zl., Josef Spevák, Jan Rpevák, Karol Vrba, Františ Makovník po 50 kr.

Za poslané milodary, jako tiež za poslané útrpné riadky v mene milého mučedelníka našej svätej veci najvrúcnejšie vďaky vzdávame. Požehnaj Bože štedrých darcov s nebeským i zemským požehnaním.

(Pokračovanie nasleduje.)

Pánske slová ku Slovákom.

*Slovenski víťazi vytrite si fúzy!
Chceli ste klat liberálcov,
Pokynožiť krmných jalcov,
Obstriali sme vás, och šuťte ste, kusí.
Naničhodní sysli, no čo si to myslí!
Svetochýrnej svätovláde
Frčky hádzať, šprihať všade,
Ministerský rozkaz vyhlásiť za kyslý!
Mizerné bagáže, však sa vám ukáže!
Môžte revať, darmo, darmo,
Povlečete nové jarmo,
Čo vám naša berla na krky uviaže.
Vy zvery, neľudia, čo mrmľú, pa škudia!
Chystajú sa vám korbáče,*

*Čo budú prať, tnúť ináče,
Uvidíme, v sršňoch aké city vzbudia.*

*Vy podli handrári, však sa vám vydari!
Okúsíte veľký piatok,
Tuhé pôsty, psi tridsiatok,
Dojdete bedári prv neskôr na máry.*

*Musíte vydochnúť, abo šije zohnúť,
Musíte nám päty lízať,
Naše brušká pokolisáť,
Musíte žobráci pod obuchmi skrotnúť.*

*Mali ste moc, práva, fuč je vaša sláva!
Nechceli ste s nami kyklať,
Chceli ste nás hlasmi vyklať,
Včul nevďačným čvargám bodlač rastie, tráva.*

*Nač sedlači právo, keď ju vedie v ľavo?
Nech len platí, tarchy znáša,
Veľkomožným nevykáša,
Nech si hubu zamkne, zlosť nedá na javo.*

*Nač sberbám sloboda, zhuby žriedlo, škoda?
V slobode by chytky metly,
Proti frakom by vylietly —
Dobre, osvietencov že ju zhltila voda.*

*Nač trhanom voľnosť, dobrobytu hojnosť?
Nech loptajú prach, otruby,
Nemastný bôb, zemiak hrubý,
A nech sa v tom tešia, že majú spokojnosť.*

*Nač zákratná viera, z nej hlúposť vyviera?
Múdre slovo? úst ministrov
Vážnejšie, než zákon Kristov,
Zákon, čo poslušnosť k vrchnostam vytiera.*

*Nač buriči kňazi, od nich sprostosť razi?
Maďarský boh, čestný tátoš,
Štátnych kňazov celý rákoš,
Tých žehnanie, sviatosť poďdaných nezkaží.*

*Nač praotcov handry, putá duše, kantry?
Šumný sobáš, neznabožstvo,
Menenie žien žiada množstvo . . .
Nač tie sprhlé handry? Sláva! kto ich zkantri*

*Staré časy hymni, nové módy plyni.
Noš kudloši nové bôty!
Musíte znať nové nôty,
Musíte dať úctu ministerstva činu.*

*Musíte vyť psiská, jako vláda psiska!
Všade držať s úradníkmi,
S izraelci, hazafíkmi,
Nesmiete načúvať tie hnusné kňazská.*

*Musíte sa korit', mameluka zvolit'
Bárs i teľa, keď my chceme,
Musí blačať v našom sneme,
Za slamu, za obrok musíte hlas vsolit'.*

*Musíte doista zapveť vašho Krista,
Ktorý snemom v ceste stojí,
Proti pánskym figlóm brojí,
Musí liberálcov pravda svietit' čistá.*

*Musíte prašiny chváliť naše činy!
Čo by z vás kto remeň rezal,
Na chrbáte brvná kresal,
Nesmiete na vládu šibalstvá kuť, viny.*

*Musíte ju hladit', vonným dýmom kadit',
Na vznešenú tvár jej kukať,
Každé miesto hneď ofúkať,
Drahocenný život jej vernučko sladit'.*

*Bo vlády je všeccko! chlap, žena i decko.
Ona je boh, ona pápež,
Čo kde cieli, chlpl' nechápeš,
Len zodieraj údy, a drž plné vrecko!*

*Ona slasti prameň, pravdy, sily kameň.
S ňou raj, nebo, kvet umenie,
Bez nej blaha, žitia nenie . . .
Sláva liberálcom až na veky Amen.*

Dlhomír Polský.

Rozhovor v Teplej.

- Pochválen! Ondro!
— Na veky! Kdež ste boli sváko?
— Ale heno v Ružomberku mal som trochu práce, nuž som teraz s cúgom sem doľalil. A ty čož tu robíš?
— Nuž tu z konzumu múku beriem. Už idem domov.
— To si ja sadnem na voz. Vieš staré kosti už slabé. A to tých šesť vriec na Lúčky terieš, však?
— Áno, veď keby nie my, málo by veru utržili v spolku. L'afat toť prvej sa mi ponosoval pá. sklep-
ník, že Teplania zriedka kuknú doň a keď aj kuknú, nuž vrecia kupujú u toho Speváka žida, a funtičky v konzume.
— Nuž hľa Ondrej, keď ích má žid vo vreci, robí s nimi čo chce. A keď ím aj ten hrtan osladí, abo ženám cukriky dá, nuž ích vábí ani tých hlupá-

kov. A potom vieš, že je on aj pán rychtár, každý sa rád oňho obšuchuje.

— Ale ozaj, žid a rychtár a k tomu aj kolký sklep má, to je už tiež nie s kostolným poriadkom. To je veru len pravda, že u nás je všetko možné.

— Nuž keď sme my kresťania ozaj hlúpi a bojazliví, ak nie naničodní. Veď my sme tomu príčina, že takí z poľských hôr prišli nad nami uradujú. Ba ešte viac, však že teraz chcú všetkých poriadných a nie židovských kresťanov povyhadzovať z menoslova voličov. A to takí ondkundesí, takí bruchopásci, čo sa chcú Kajuchovi zašmajchlovať, chcú úrad ztratený, naspät obsiahnuť. Ale veď príde na psa mráz!

— A veď že vraj, ten Kajúch je te az na Lúčkach v kúpeľoch. Či sa ten ozaj len nehanbí sem prísť?

— Hanbí? horká jeho hanba. Veď keď ho vlani v Kalamenách a Lúčkach tak dokonale dočesali, po novinách rozhlašoval, že je to vraj nie pravda, a teraz ozaj tak prišiel sem ani keby ho každý tatinkom bol nazýval. Vieš za jeden hlas pri voľbe, ta i obliže.

— A teraz s ním praktikuju všetko, ale má vám za spoločníkov, ozaj vyberaných, ten učiteľ bešeňovský to je vodca.

— Ale ten čo v Teplej býva a v Bešeňovej učí? veru ten moc naučí keď po Lúčkach kyahne štepí a po Orave sa prechádza. Ani ten besný pes behá, však aj včera už v noci bol ti u nás u ryhtára. Vieš to ti len v noci chodia a ryjú ani tí krti bojá sa svetla bo by sme ích priveľmi dobre videli.

— A ten náš bývalý, že ím vraj všetko porozpráva, len ím tak diktuje.

— No veď je to tiež fajn čeladník. Nuž vieš s úradu sme ho shodili, ani my ho viac nevyvolíme, nuž si chce tých veľkých pánov priazeň získať. Vieš tie potoky už mu netečú čo vtedy, a škoda ích. Ozaj že sú takí ľudia, ktorí za vrecko, za kus úradu, za brucho a hrtan i dušu by si predali; ale nech by si ju len predali, ale druhým nepokoj zapríčiniť, v obci rozbroj robiť a špionovať svojích spoluobčanov zapredať, to je už ozaj čertovská nátura. A keď naňho príde reč, takí ponížene hľadí, tak pokojre si ruky trie ani nevinnosť samá. Takýchto ľudí, zapamätaj si to Ondro, máme sa najviac chrániť, bo ten potajomne bojuje proti tebe, to je ten opravdivý vlk v o.čej koži.

— Pravda toho druhého už po koži poznám, to je ten ručiaci lev, nuž sa ho chránim. Hej sváko a viete že vám včera boli pri Kajuchovi mnohi cudzí sedliaci?

— Ba veru nie, a odkiaľ že?

— Keď som ja všetkých ani nevidel, ale boli tam z Lúdrovej, tak sa mi zdalo ako by tamejší senátor tiež bol býval, zo Štiavnice, z Lúžnej hádam to boženík s tými čiernymi fúzami, aj tento vám bal z Liskovej ten čo to má toľko synov kňazov. Boli všetci v jednej izbe i s Kajúchom, neviem o čom sa šovárili.

— O dobrom nie veru, to ích už vábil na svoju stranu počas volieb, a potom chcú, aby obce podpísali prirážky na toho cibilného farára; Toho nech si tí udržia, ktorým je potrebný, my ale máme svojho. To sa farizei. To sa za kresťania, sa to za katolíci, jednu ruku k Bohu spinajú a druhou mu hanu kydajú, kňazov vychovávajú, aby ím hádam prazdné vrecko naplnili, a proti ním bojujú. Ani keby z očí vypadli židom z doby Kristovej. Ti tiež prišli k Pánu rieknúc mu: »Majstre, vieme, že si pravdomluvný, a cesty božie v pravde učíš,« ale onedlho už pred Pilátom ho žalovali: »Búri ľud po celom Judsku.« I tí

chodia do kostola, i sviatosti prijimajú, ba sa hádam i do nejakého spolku dajú zapísať, to ich ale nemúti v ich zkasnosnej práce. Ozaj musia ti mať za čiernú dušu. Vidíš Ondrášku, človeku až slzy vyronia z očí, keď skúsi, že sami naši rodáci, naši spoluobčania, vyznavači tej istej viery, tí sami podkopujú náboženstvo, blahobyť túzemsky. A prečo? len pre tú židovskú národu, za vrecko, za úrad. Dajmo budeme my bedákať, žid prekliaty je mi príčinou že som žobrák, huncút žid atď. kým my nevyzvečíeme mravy židovské, kým nebudeme kresťanmi v opravdivom smysle slova, a nebudeme meno to sväté len za plášť upotrebovať, do tých čias vždy len dolu vrchom pôjdeme. Daj Bože aby sme sa už raz precítili! — S Bohom Ondráš!

Jablonovský.

Pozvanie ku predplateniu.

Všetko poukazuje, že náš časopis spôsobí všeobecnú radosť a spokojnosť na všetky strany. Vďaka ho prijaly všetky vrstvy spoločenské, aspoň o tom svedčí, vzdor krátkeho trvania nášeho časopisu hojný počet našich priateľov a nepočítané pochvalné listy, ktoré boli našej redakcii zaslané.

Uznanie to je naša najväčšia odmena!

O nesfaľšovaní mravnosť pečlivé obecnstvo naše, imposantne sa vyslovilo o potrebe jestvovania nášho časopisu; so všetkých strán kynie nám povzbudzovanie a pozdrav, zo všetkých strán hrmí: **Nech žije Ľudová strana!!**

O duševnení, vysokoučení mužovia neprestajne sľubujú nám svoje vynikajúce a neohrozené duševné spolupracovanie, sľubujú nám veľkodušnú podporu, a už v tomto samom vidíme istú záruku toho, že najťažšiu úlohu našu dobre vykonáme t. j. že časopis náš, čo do obsahu, bohatým urobíme.

Vysoko povznesieme náš prápor a heslo na ňom je: **Nech žije ľudová stránka!**

Vysoko a pyšne ho povznesieme s tým svätým presvedčením, že sa okolo neho všetci triezve a šlachetne smýšľajúci spoluobčania s radosťou hŕfnu shromaždia.

Maďarsky môže sa učiť každý bez toho, aby sa bal o svoju materinskú reč, veď už aj rozmnožovanie časopisov slovenských je zárukou bezpečnej existencie.

Tak tedy smele môžeme všemožnú podporu si vyžiadať a ctyných priateľov našich zásad poprosiť, aby časopis náš v čim najväčšej miere rozširovať si nestažovali vo všetkých kruhoch.

Chceme docieľiť, aby tento časopis viac ráz do týždňa vychodil. Tejto úlohe však len vtedy môžeme zodpovedať, keď sa všeobecne ozšíri náš časopis. Ľavnú predplatnú cenu ani polom nezdvihneme.

Predplatná cena „Krešťana“ je:

Na celý rok . . . 2 zl. — kr.

na pol roka . . . 1 zl. — kr.

na štvrt roka . . . 60 kr.

Jednotlivé číslo 4 kr.

VYDAVATELSTVO.

— **Kráľovské knieža na nočných vojenských cvičbách.** Z Prešporoku sa píše, že 16. augusta v noci bola vojanská cvičba medzi Prešporkom a Stupavou, na ktorej ako jeden správca bol prítomný i kr. knieža Fridrik.

— **Cesta srbského kráľa.** Alexander srbský kráľ a kráľovna Natália dnes cestovali do Viedne s východným z ľahším vlakom. Kráľovna Natália zrovna ide do Biarricu, kráľ Alexander ale vyhne na Luceru, aby navštívil svojho otca. 17-ho augusta vyšla tá kráľovská proklamacia, ktorá k vladáreniu vymenúva ministerskú radu. Kráľovna Natália v oktobri zas vráti sa do Srbska. Milán po čas neprítomnosti kráľa Alexandra nepride do Belgrádu. Nočný telegramm oznámil z Belgrádu, že východný osobitný vlak následkom toho, že sa rušeň pokazil, opozdil sa o štyri hodiny, tak, že kráľ a kráľovna Natália len okolo pol noci mohli odcestovať.

— **Františ Ferdinand kr. knieža.** Podľa jedného telegrammu z Berlina križové noviny píše, že Františ Ferdinand kr. knieža pravdepodobne bude prinútený ešte ďalej na južný kraj ísť.

— **Splašený kôň v zástupe ľudí.** Z Prahy sa telegrafuje: Na Ferdinandovej ceste 17-ho augusta strhnul sa veľký strach. Veľký zástup ľudí sa tam shromaždil, aby dočkali, keď pojdu hostia z Moravy na výstavu. Práve tade tiahol 88 pechotný pluk, keď na križnej ceste kôň podplukovníka Kokoviča na čele pluku jazdiaceho sa naplašil, jazdeca shodil a cvaloval medzi zástup. Na to hrozný stisk nastal, tria ľudia boli ťažko, dvoja ľahšie poranení. Viacej deti utrpelo z drhnutie. Kôň len pri národnom divadle chytli.

— **Podpaľujúci hrom.** V Ciferi, obci to prešporkej stolice do krčmy na panstve grófa Pavla Zichyho uderil hrom a na skutku ju podpálil. Budova shorela a škoda je na 400 zl., i mnoho hydu zahynulo. — Z Malaciek tiež nám píše o pohrome. Tam do stodoly Jána Jurcu uderil hrom a ju podpálil. Stodola úplne shorela.

— **Šialená žena.** Julia Ilič, oná žena, ktorá onehdy učinila útok na kráľovnu Natáliu vychádzajúcu z kostola — ako sa z Belgrádu oznamuje, — je šialená. Už ju aj odvezli do krajinského ústavu šialených.

— **Nešťastie v kielskom prístave.** Z Kielu sa telegrafuje: Keď robotníci lodnej dielne takzvanej Germanie 15-ho augusta na poľudňá z torpedovej lode menom Jäger išli na suchú zem, most sa pod nimi prelomil a asi sto ich spadlo do vody. Ťažké železné častky mostu pochovaly pod vodu ľudí, z ktorých desaťoria zomreli a mnohí poranení boli.

— **Zastrelený millionár.** Z Odessy sa telegrafuje, že v obci Zavel v Bessarabii jedon zemský statkar zastreli jedného millionára menom Demanta, ktorý bol známy ako veľký úžerník, keď tento prišiel na jeho statok, aby ho exekvoval pre dlžoby.

— **Sobáš v žalári.** Antona Krumppek zámečníckého pomocníka v Pätkostoloch pred dvoma rokmi odsúdili na štyri roky do žalára pre viacrú krádež. Pokutu musel presedieť vo vacovskom žalári, kde sa oboznal s Terezou Šüle tiež pre krádež odsúdenou na jedon rok. Zalúbili sa jedon do druhého a dotiaľ sa neupokojili, pokým im vrchnosť výmencne nedovolila, aby sa v žalárovej kaplnke sosobášili. Tereza Šüle, tá blažená nevesta o jedon mesiac sa voslobodí a ešte jedon rok musí čakať na svojho muža.

— **Cheer ísť na bal.** Už sme boli spomenuli onú vraždu, ktorej obetou bola Maria Albert, bohatá to hospodská. Včul sa z Ďuly píše, že policia zdržala Františka Kukla, syna to jedneho zámožneho meštana, ktorý skrúšene vyznal: „Cheer som ísť na bal, otec mi nedal peňazí, vyšiel som tedy do majera kuklovej, a zaklopal som jej na okno. Žna otvorila dvere a ja som jej z mojho karabila strelil do úst a potom jej puškovým tušom rozbil hlavu Šestnásť zlatých som našiel v maľovanej truhle a potom som majer zapálil.“ Po tejto veci už som nemal chuti ísť na bal a peniaze som zakopal vo vínici.

— **Armenska vražda.** Onehdy v Carihrade v jednom predmestí v divadle zastreli jedneho bývalého armenského kňaza menom Maupsé, potom zas tureckého potajomneho policistu. Vyšetrovanie včul objasnilo, že Maupsé padol za obet pomste armenom.

— **Klavír ako umrlčia truhla.** V Konnersville (Severná Amerika,) nedávno umrela Tate Miss Mary mladá to umelečka na klavír, ktorá v testamente si to žiadala, aby jej klavír bol truhlou, aby ju tak pochovali. Učinili jej podľa žiadosti. Vystrelili ju na klavír, na ktorom ešte smutné kúsky hrali. Priateľkyne mrtvej pri tom spievaly. Po pohriabe p esekali struny na klavíre, nohy klavíru odkrutili a Mariu Tate vložili do klavíra, tak ju vynesli na cmter a vpustili ju do hrobu. Cena klavíru bola 1200 dolárov.

— **Srazil sa vlaky.** Nebezpečná nehoda stala sa 16 augusta na veľko-várad-segedínskej železničnej čiare. Pred stanicou Čabeu veľko-váradský osobný vlak rútil sa na nákladný vlak. V Čabe by bol mal počkať nákladný vlak, aby prišiel z oprotivného smeru osobný vlak, aby takto draba pred ním slobodna bola. Nepochopit. Iné je ale to, že práve na tých kolaniciach nechali stáť nákladný vlak, po ktorých prišiel osobný vlak, a takto stala sa nehoda. Medzi cestovateľmi stalo sa síce poranenie, ale všetky len ľahké. Urazený bol podplukovník Füršök a jeho manželka, ďalej jedon podporučík, poručík a sprôvodčí. Vo vozňoch už viacej škody sa stalo. Tri vozy nákladneho, a dva vozy osobného vlaku úplne byly dodružgané, ale na šťastie ani v jednom nebolo človeka. Tomuto podobné nešťastie stalo sa i blízko Brüsselu, len že to už i ľudskú obetu požadovalo. Vlak do Ostende bežiaci srazil sa s jedným nákladným vlakom, a síce s takou silou, že mašiny obidvoch vlakov sa jedna do druhej vrily a

vozne jedon na druhý sa kopily, a veľmi dolámaly. Vodič nákladného vlaku zomrel, jedon sprôvodčí a jedon mašinista nebezpečne bol poranený. Z cestovateľov na podiv nikomu sa nič nestalo.

— **Shabanie volebného práva.** Z Vrbového nám píše, že tam vyše sto voličov vynechali; počet včulajších voličov predsa je väčší, než prv bol. Ako je to možné? Tak že neodvisliaci sú jedine toho krajinského práva povzbavení, kdežto miesto v dvojnásobnom počte istí mameluci zaujali. — Zo Šalghova podobne nám sdělili, že tam dľa práva je vyše štyrísaf hlasov, a neprijali z nich viac, ako sedemnásťich. Prečo? Lebo tam, ako nás upovedomujú, všetci voliči sú s telom s dušou privrženeci ľudovej strany.

Na zaopatrenie si cirkevných náradí, kostolných zástav a praporov atď. odporúčame ústav **Jozefa Gavora** v Budapešti, Vacovská-ulica číslo 17.

— **Upovedomenie.** *Ľudová strana* v Budaqešti (VI. Podmauická ulica číslo 8, I. poschodie) *krajinskú sústrednu pisareň* otvorila. a táto účinkovať už aj počala. Aby však účinkovanie tejto kancellárie bolo zdarné, ocecenstvo sa vyzýva, aby túto *pisareň* hneď upovedomilo o každom pohybe či politickom, či spoločenskom *ľudovej strany* sa týkajúcom. Repaktori ale dňových a týždňových novin, ktorí drža s ľudovou stranou na to sa prosia, aby svoje noviny pod nápisom kancellárie posílali, za čo jakožto za vzájomnu službu z času na čas zpravy im bude posílať. Konečne *predsedov všetkých katolíckych kruhov, čítateľných spolkov alebo katolíckej spoločnosti* jakéhokoľvek mena na to prosí tá kancellaria, aby jej sdělili meno a bydllo i toho patričného telesa, i vlastnej ich ctenej osoby. Odkiaľkoľvek a čokoľvek by neкто písal, nikdy nech nezabudne na čele svojho listu *meno volebného okresu a stolicu* pomenovať.

DOPISY.

Vysokoctený pán redaktor!

Na náš dopis v čísle 27. „Kreštana“ uverejnený odpovedal pán Bihary notár z Ujaku v hlase nie priam jemnom, áno v drsnatom. Darmo je, to je už v prírode človeka. Na tento dopis prinútení sme učiniť nasledujúce poznamky:

Neboli sme my zvedaví na to, ako si pán notár svoj majatok nadobudnul, do toho nikoho nič není, to je jeho vec, jedon každý uznať musí. My sme ho ani z ďaleka nechceli podozrievať, ako by si snád nedovoleným alebo nestatočným spôsobom bol ho nadobudnul, následovne žiadon útok proti jeho statočnosti sme nerobili. — Že nás v tom dopise tiež ani tá najmenšia závisť nevedla, — ako on to nasilu tvrdí — bol by sa presvedčil, keď by bol náš dopis pozornejšie prečítal. Lebo tam tieto slová stojá: „Nezávidíme mu to, len to chceme, aby bol naproti každému jednako spravodlivý.“ — My sme ho chceli verejne upozorniť, aby — keď jemu dá každý svätý pokoj, nech aj on druhých ustavične nenezpokojuje. Lebo je to aj čudné stvorenie božie ten pán notár

újlakský. Keď sa už so žandármi nemôže, teda s farármi a s kaplánom a s učiteľmi sa chce na silu za prsti fahať. Lebo keď by sa ho niekto opýtal, čo mu ktorý z nich zlého urobil, pochybujeme, že by mu vedel na to odpovedať.

Velmi naivnú, áno smiešnu odpoveď dal pán notár, čo sa týka regálnych a vojanských peňazí, ako by to bola vec len rychtárova, a ako by o s tým nemal nič. Veď aj ten najposlednejší dedinský bakter dobre vie, že rychtár bez vedomia notára ani len slamku nepreloží z jedného miesta na druhé, tým menej to učini, kde sa jedná o tisíce! — Keď rychtári už pred pár rokmi složili počet z tých regálnych peňazí, ako to môže byť, že v celej obci o tom nič nevie, na čo obrátili? Keď z vojanských peňazí dostalo slávne panstvo, pán Klima a ešte dvoja traja svoju časťku, prečo nedostalo aj ostatných 20—30 občanov? Daleko bol a je od nás úmysel asnaď upodozrievať pána notára, ako by snáď s jeho vedomím tie peniaze sa boly ztratily! Bože uchovaj, to nie! Ale on má vedieť k akému cieľu sa upotrebily! Keď snáď na všeobecné potreby sa upotrebily, ako k tomu príndu tí, ktorí z tých peňazí istú časťku mali dostať? Veď na to si drží a platí obec notára, aby jej vo všetkom s jeho dobrou radou prispel. — Pán notár odvoláva sa už na nebohého rychtára Alexandra Oberkircha, že z vojanských peňazí ešte r. 1891. počty z složil. Ako to môže byť teda, že Oberkirch ešte pred dvoma rokmi zadal prosbu k služnovskému úradu, v ktorej práve v záležitosti tých peňazí žiadal vyšetrovanie proti pánu notárovi, ako to jeho matka, celá rodina a iní dobre vedia.

Čo sa týka tej pyšnej odpovede, že on pisárovi dá robiť, čo chce a nikoho do toho nič neni, nech dovolí pán notár, ale toto jeho jednanie občania posúdiť môžu. Lebo keďby on sam viedol tú najťažšiu robotu t. j. vypracovanie dane, snáď by sa nestalo ako včul, že jeden občan Michal Bernát už od viacej rokov platí zbrojovú daň, kdežto v jeho živote v ruke zbrane sotva mal a každý rok protestuje; lebo pán notár ľepšie pozná občanov a ich okolností než jeho pomocníci.

Na to, že na koľko si ho občania vážia, čo dobrého komu urobil, že do náboženstva sa nemieša atď. len to porekadlo uvádzame: „vlastná chvála smrdí.“ Ale by sme si boli priali, aby bol počúval poznámky občanov, keď ten punkt čítali, a sme presvedčení, že by tá jeho mienka o svojej obľúbenosti dozaista až pod nullu bola padla.

Čo sa týka spomenutej kolkárne, pivnic, ako aj slova „oplani“, len na to upozorňujeme pána notára, že veru aj na budúce, kedykoľvek nám čas dovolí všetci okrem nebo sa tam sídeme, lebo je to vec celkom naša, presvedčení súc, že aj on by vyšiel na svoju kolkáreň, keď by mal s kým, a prosíme ho, čo je jeho, druhému nech rozdáva.

Spolu spomenieme, že v tejto veci sa viac s ním v Kresťanovi zaoberať nechceme. V druhej záležitosti snáď.

Nyitra-Ujlak, 18-ho jula 1895.

Gejza Škoff, Františ Konyakovský.

ODKAZY REDAKCIE.

Naším čitateľom a vôbec všetkým katolíkom čo najvrúcnejšie odporúčame Spolok „*Svätého Adalberta*“ (Vojtecha) v Trnave, aby ho napomáhali, lebo to je jediný spolok, ktorý sa stará o duchovný pokrok slovenského katolíckeho ľudu v Uhrách, vydávajúc dobré knihy pre katolícky ľud. Včulajším Jeho predsedom je dôstojný a veľkom. Pán Šimon Klempa kanoník v Trnave.

Baňská-Bystrica. H. Z. Už sme Vám odpovedali, že v slovenčine sa najprv krstné meno píše a potom premeno, ale zas len po svojom ste sa podpísal. Váš dopis o kat. tovaryš. spolku sme dostali, ho opravili a vydali do tlače; ale pre hojnosť iných dôležitejších článkov musel posávať vystať. — Besednica „Cigán Ďurko“ bola prislať, lebo každý článok musí mať nejaký cieľ, ktorý chce dosiahnuť, z tej besednice ale sme nemohli nijako vymundrunkovať, čo vlastne chce dosiahnuť.

Cieszyn. Administrácia „Wienca“ i „Pszczółki.“ Wieniec Polski vychádza vo Viedni, Vy nám ale píšete z Tešina, včul neznáme, kom Vám máme poslať nášho Kresťana, či do Viedne, či do Tešina. Vaše marke nemôže potrebovať, lebo sú nalepené, keď chcete, na vaše útraty pošleme Vám ich naspät.

Klačany. Ch. A. 2 zl. 20 kr. sme obdržali. — Szarazpatak H. L. preto Vám chodí 8 čísiel, lebo jedno ide pánu organistovi.

Nyitra Cs. J. obdržali sme. — Nagy-Surány W. J. detto.

Várna. Z. F. Toho roku Kresťan nevyda ešte žiadneho kalendára.

Selmecz-Bánya J. P. Váš dopis o tom, ako sa v baníctve zachádza, nemôžeme uverejniť, lebo myslíme, že sa vy mýlite, vec snáď celkom tak nebude, aby si uradníci peniaze, čo na robotníkoch na gazdovali, len tak medzi rozdeľovali.

Dlhépole D. P. List Váš z W. . . . a Panské slová ako i Jud. . . . sme obdržali. Srdečný pozdrav!

Vág-Ujhely L. D. Do novín každý, kto zná dobre môže písať, tedy aj Vy! — Stranavy. D. J. Kto z vás milodary na nás zaslal, čítajte včulajšie číslo Kresťana, tam to všetko najdete; obdržali sme. Aj iní sa dopytujú na zaslané milodary, nech len trochu poshovejú, všetky uverejníme.

Viszoka K. J. Váš dopis už dávno je opravený a vydaný, aby bol uverejnený, ale toľko inej materie máme, že ho iné veci posávať vytiskly.

Csacza. B. J. Tak len nedáľe som sa dozvedel, že mi čo si za zlé máte, lenže sa mýlite; po tieto časy žiadne dopisy som od Vás nedostal; niokedy vaše dopisy som vždy uverejnil, aj napozatým uverejním, ba ma veľmi teší, kedykoľvek píšete, tedy prosím len častejšie píšete a čím skorej!

Liptó-Lúčky: H. J. Rozhovor by bol dobrý, ale cudzie slová v ústach ľudu sa čudno vynimajú na toľko, že potom rozhovor nezdá sa byť prirodzeným.

Šipkov. B. J. T. J. Keď sa milo dary posiené zásilkou (utalvány) dozaiste prišli ku redakcii, že neboly ešte uverejnené, to nerobí nič, príjdu neskoršie.

Žilina A. H. Listy bez podpisu síce neberieme do ohľadu, obyčajne ani nedávame odpovedi, ale aby som Vás uspokojil, peniaze sa neztratily, ale medzi oznammi viacej kráť zmätok, čo Vás potom nemá mylíť.

Ružomberok Predplatiteľ, čítajte si to predošlé a na vašu otázku máte jasnú odpoveď.

Kis-Sobinov. D. A. Kresťan sa už v piatok tlačieva; tedy predplatelia v Budapešti ho už v sobotu o 10 hodine ráno dostávajú; že vy tak ďaleko bývate, alebo, že u vás je pošta tak zlá, že ho ešte ani v nedelu nedostanete, za to mi nemôžeme. Ani to si nemyslíte, že to tak ľahko premeniť deň, keď nejaké noviny vychádzajú, v iný; bez vážnych príčin k vôli jednej alebo druhej obci, to nemôžeme urobiť.

Chlebníčan. Vaša „odpoveď pánu Čiv-čiv“ nemá žiadneho smyslu, ani sami sme nemohli z nej vyčítať čo vlastne chcete docieľiť, alebo povedať, prečo ju ani neuvverejníme. A potom tá vaša mluvnica! to je opravdivý strach a hrúza!

Husár. Váš dopis v tomto čísle Kresťana neprijde, ale trochu neskoršie, lebo hojnosť materie je toľká, že mnohé veci musia sa na neskorší čas odložiť.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to, keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korrešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je unovánie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví pošťára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý počtový úradník *úplne za darmo*. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u poštovej direkcii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten osôh, že poštári väčší pozor dávajú na novinky a nezohľadzujú ich tak ľahkomyselne.

VYOBRAZENIE.

Kde bol, kde nebol z tejto strany Karpatov, po krajoch Dunaja a Tisy bol jeden udatný národ a mal jedného driečného kráľa, ktorého Štefanom nazývali. Národ bol plný čo krásnejších čností, ale tie čnosti trochu zaujímavé byly. Pre tú príčinu ten udatný národ v potyku so susednými národami nejednu boľavú ranu zanechal na pamiatku u tých národov, ku ktorým ako nepovolaný hosť nekdy zašiel. Dobrého kráľa to veľmi bolelo, že v jeho driečnom lude celý svet nachádza i nečo zlého a rozmyšľal nad tým vo dne v noci: ako by tomu odpomôhol. Ale preto od čarodejníkov nepýtal rady, jedine u Boha hľadal pomoci. Ako tak raz rozmýšľal: príde k nemu jedna postava ako nejaký pohánský kňaz, na ktorej však predsa bolo vidno, že je to predsa neni pohánský kňaz. Dobrý kráľ toho cudzinca neodhánal z domu, ba čo viac privetivo ho osmeľoval a zdržoval. Veď to ani neobanoval, môžem povedať, lebo mu onen dal takú dobrú radu, že tou môhol krásne vymeniť svoju starosť. Ten prichodčí totiž bol svätý Gerhard, nábožný to zvestovateľ viery, ktorý sv. Štefanovi radil: aby svoj udatný ľud učinil kresťanmi, že potom uvidí, — nebude mu rovného ľudu na svete. Svätý Štefan bol múdry kráľ, neodvrhol tú múdru radu. Dobre preskúmal tú vec a hneď sa dal do toho, aby ju previedol. Pravda je bola to ťažká práca, ale preto sto to nejak. Konečne modly z celej krajiny vy-

korenili a miesto pohanského náboženstva kresťanské udomácnili. Prišlo potom na uhorský národ tisíce nebezpečenství, so všetkými sa zapásal a prekvetal tisíc rokov.

Ale bájka i ďalej zneje.

Lebo včul po uplynutí tisíc rokov novomódni pohani, ktorí nemajú žiadnych mravov a ktorých čo hrdinov nestrachujú sa národy, lež ako mravných nákažlivcov sa lakajú: znovu chcú postaviť modly, chcú kresťanské náboženstvo vykoreniť a pohanmi učiniť uhorský národ.

I ku komuže sa máme obrátiť o pomoc, aby tento surový pokus bol zmarený? Či môžeme očakávať takého vierozvescu, ktorý zas získa srdce dobrého apoštolského kráľa a to privedie na to, aby zamedzil rozširovanie novovekého pohanstva?

Alebo zas len utiekajme sa ku Sv. Štefanovi, ktorý už raz zlomil pohanstvo?

Driečne kat. noviny »Herkó Páter« naňho obracajú našu pozornosť, k nemu vedú našu dôveru v tom obraze, na ktorom ukazujú modly nového veku a modlárov, a ktorý i našim novinám ochotou prepustil.

Vzdychajme tedy, milí priatelia, uhorskí kresťania, vzdychajme k našemu kráľa Sv. Štefanovi a prosme ho bez prestania, aby nám bol na pomoci v našich bojoch proti kaziteľom viery, aby nezašiel na svojich verných.

Knižná polica.

Katolíckému ľudu odporúčame nasledovné knihy:

Kto sa chce poriadne naučiť po slovensky *písať* a vôbec reč svoju materinskú tak znať, jako sa svedčí, tomu odporúčame nasledovné diela:

1) Slovenský Pravopis od Dra. S. Czambela. K dostaniu je v Trnave u knihkupca Horovica.

2) Josef Victorins Slovakische Gramatik po nemecky. V Budapešti u Vilema Lauffer Ujvilág ulica.

3) U toho istého vydavateľa: Slovenská Mluvnica od Mráza, čisto slovenský.

Bez známosti mluvnice neni možno dobre písať!

„Dom Svätý“ čili „Život Tobiášov.“ Domom kresťanským k nasledovaniu predstavil Karol Latasse biskupský vikár v Nancy, v Lotaringii. Cena 85 kr.

Znovu vydáva: Fr. Richard Oswald správca fary na Teplej (Lenge o. p. Bélebánya). U toho istého vydavateľa je k dostaniu: **Ružencová knižočka**. Albána Stolcza **myšlienky o žoltári**. Cena jedného výtisku 15 kr.

Pod menom: „Ježiš“ priateľ dietok Modlitby a piesne pre katolícké školské dietky zostavil Štefan Janovčík farár likavský. Tlačou Karla Salvu. — Nákladom vlastným.

„*Blahoslavený*“ P. *Diego* z Cadixu kňaz rádu kapucinského. Spísal: P. Norbert *Stock*. Poslovenčil: Alois *Behúnek* farár lančársky. K dostániu: V Trnave u Žigmunda Wintera.

„*Kráľovná Sv. Ružena*.“ Mesačné sošity, vychádzajú 1-ho v každom mesiaci. Predplatná cena na celý rok 80 kr. (160 halierov), Spisuje Štefan *Pironcsák* farár v Trstenej v oravskej stolici, u ktorého sa možno predplatiť.

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 6 00—6 05 zl. Raž 4 75—5 35 zl. Jačmeň: na krm 5 50—5 60 zl. do páleníc 5 70—5 80 zl. na várku 8 00—8 10 Oves: 4 90—6 20 Kukurica: — — — —. Proso: 0 00—0 00. Vo Viedni každý mc. o 50 krov dražší.

2. Olejové zrná. Lanové semeno: 10 50—11 00. Kohnopné semeno: 12 50—12 75.

3. Strova: Veľká biela fizuľa 8 50—12 00; tmavá 6 20—6 50 okruhlá: 9 00—9 10, drobná 10 10— tarkavá 5 00—5 40. Šošovica 9—15. Hrach 8 00—12 00. Čistá 15 00—. 15 50 zl.

4. Kupecké zelinové plody: Mak 17—18. Burgyňa 1 70—1 80. Cibula 5 00—7 10. Cesnak: 19—25 zl. Petržefem: 5 00—9 00. Paprika 135—140 zl.

5. Potrava: Seno. Lúne seno. 2 30—3 20. Lesné a horné seno 3 20—3 40. Slama. Na postielanie: 1 35—1 45. Žup 1 50—1 65.

6. Siatie: Červená čatelina 60—65. Lucerna 48—52 zl. Jarní ladník 8—9 zl.

7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: a 337 hospodárskych volov; 198 dojných kráv. Následovné boly ceny: Vyborná pára volov do jára do 410—000 zl. Dojné kravy: za jeden kus 46—150 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 4997 kusov oviec. Ceny: 13—18 zl. za páru, a 20—24 kr. za živý kilo. Svinový trh: za kilogramm 43—49. V salašoch 4476 kusov bolo umiestnené.

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 32—33 zl. Vosk 164—165. Vajcá 45—48. Loj. Maslo I. 80—160 zl. II. 70—120 mc. Starina 46—47, udená 50—51 zl.

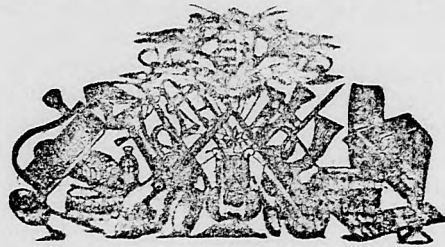
Zodpovedný redaktor: **Gerhard Németh.**

OZNAMY PRE NAŠE NOVINY VÝLUČNE
OZNAMOVÁCA PISÁREŇ VILÉMA FRIE-
DENSTEINA (BUDAPEŠŤ, BÁLVÁNY-U.

ČÍS. 2.) PRIJÍMA.

OZNAM.

Jeden asi 14 ročný chlapec, ktorý zná po uhorsky a po slovensky prijme sa do tlačiarne „**Svätého Gerharda**“ v Budapešti, VIII. okres, Prater-ulica číslo 44 za učňa; vyučí sa za sadzača. Môže hneď zaujať toto miesto.

J. STOWASSER

strojiteľ hudbných nástrojov, cis. a kr. dvorný dovozateľ.

V BUDAPEŠTI,

II., okres, Lánczhid-ulica 5.

Predáva fúkace, faháče a bijáce hudbné nástroje, výborné, silnozvučne cimbalmy a o ich podstatných častiach

veľký obrázkový cenník na žiadosť zdarma a bez poštového poplatku posiela.

Stranivá nezhubiteľných silných organových harmoník má sa osobitný cenník žiadať.

5—14

Naprávanie všeliakých zvučných nástrojov a harmoník za najlacnejšiu cenu sa vykonáva.

TLAČIAREŇ

„**SVÄTÉHO GERHARDA**“

V BUDAPEŠTI, VIII. OKRES, PRÁTER-U. Č. 44.

úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň hojne opatrená, najvkúsnejšími francúzskymi písmenami, ktorá jakúkoľvek prácu, čo sa tlače týka, od najjednoduchšej až do najkrásnejšej prijíma, a zato aj ručí.

Zvláštne vyzýva pozornosť **preveleb. kňazstva a obecných predstavenstiev na**

úradné výtisky,

ktoré rýchlo, vkusne a čo najlacnejšie rozposiela.

Staré zvučné nástroje sa zamenujú.

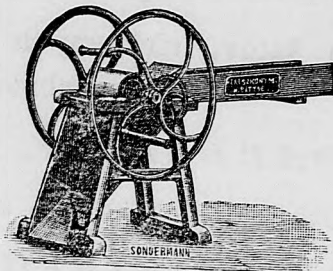
Obečné bubny.

Cteným pp. hospodárom odporúčam nasledujúce

HOSPODÁRSKE STROJE.

Amerikánske bubnové sečkovice:

s jedným pohonným kolom
a troma nožmi
č. II. zl. 27.— III. zl. 30.—
s jedným pohonným kolom
a štyrma nožmi
č. III. zl. 31.50. IV. zl. 40.—

s dvoma pohonnými kolami
a troma nožmi
č. II. zl. 31.— č. III. zl. 35.—
s dvoma pohonnými kolami
a štyrma nožmi č. III. zl. 36.50.
IV. zl. 48.— VRV zl. 56.—

Ručné mláfačky najúplnejšieho zostavenia s pohonným kolom a ochrannou pokrievkou na ozubené kolá — — — — — zl. 89.—

Žentúre, väčšie mláfačky a rozličné mlatiace garnitúry dľa môjho cenníku.

Rajtáre (Vejačky) novos zdokonalené s prístrojom na regulovanie vetra miešákom na plevy a s 12 riečicami — — — — — BR III. zl. 60.— BR IV. zl. 68.—

Triery rozličnej veľkosti na čistenia a vylučovania rozličného obyvia dľa zvláštného cenníka.

Rozsevačky tak zvané „Tatra“ upotrebujú sa s veľkým prospechom jak na rovine tak i vo vrškovatých krajoch 11 radová zl. 200.— 13 rad. zl. 220.— 15 rad. zl. 245.—

Šrotovníky na šrotovanie jačmena, kukurice a p. č. II. zl. 35.— č. III. zl. 50.—
Šrotovníky ku pohybu pomocou žentúra — — — — — č. IV. zl. 90.—

Struhadlá na burginu a zemiaky č. I. zl. 15.— č. II. zl. 24.— č. III. zl. 20.— č. IV. zl. 30.—

Stroj na rezania kapusty — — — — — zl. 24.—

Stroj na vymrvanie (moržovanie) kukurice — — — — — zl. 26.—

Pluh tak zvaný „Uhorský“ s kolieskami a rezervným rydom — — — — — zl. 28.—

Ostatnie druhy pluhov dľa môjho cenníka.

Železné trojdielové brány — — — — — zl. 26.—

Amerikánske hrable „Triumpf“ s 28 ocelovými zubami — — — — — zl. 96.—

Stroj na lámánie stromovej kôry pre garbiarov a drevokupcov zl. 130.— a zl. 160.—

Mačkadlá na sklad a borievky — — — — — zl. 170.— a zl. 180.—

Mlinky na syr — — — — — zl. 75.— a zl. 95.—

Železný amerikánsky mangel na prádlo — — — — — zl. 50.—

Okružné píly (cirkuláre) — — — — — zl. 75.— a zl. 90.—

Decimálne váhy	na klgr. 25	50	100	150	200	300	500	750	1000
cena zl.	10.—	13.—	15.50	18.—	22.50	24.50	33.—	42.—	58.—

Obrazkové cenníky v troch rečiach zašlem na žiadosť franko.

— Ceny rozumejú sa v mojej dielni vo VEL'KEJ-BYTČI —

MICHAL TRESKOŇ

12-15

strojník a majiteľ dielne na hospodárske stroje

VEL'KÁ-BYTČA. (NAGY-BITTSE, TRENCSÉN MEGYE.)

RÉTAY A BENEDEK

PREDTÝM

KRISZTA A JEHO SPOLOČNÍK,

dielňa omšových šatov, cirkevných náradí, zástav a spolkových praporov.

V BUDAPEŠTI, IV. Lipót-utca číslo 21.

Jediní dovážači, Osvieten. a Dôstojného pána kaločského arcibiskupa Juraja Császku a

— „BUDAPEŠŤANSKÉHO OLTÁRNEHO“ —
spolku.

Odporúčajú svoj hojne nastrojený sklad, menovite:

Omšové šaty, kostolné prapory, hasičské, školské, spolkové pohrabné, remeselnícko-spevove-spolkové zástavy. Monštrancie, kalichy, ciboria, kríže, kadidlá, oltárové lampy, sviečne, ligotavé sviečne, sochy vo veľkom výbere. Prijmeme i maľovanie štaciových obrazov, a svätých obrázkov, oltáre, mariánske tróny, Kristové hroby a kazateľnice podľa jakéhokoľvek kresu umelecky vyhotovujeme. Cirkevné látky, čipky, stenové krížiky, kríže na pút vo veľkom výbere sú na našom sklade.

Na žiadosť ochotne posielame bez poplatku, soznamy ceny príhodne vzory.

3—13

Velebným farským úradom.

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetky cirkevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávať na sklade sú a hneď sa môžu poslať: **Testimonium Confirmationis 100 kusov 50 kr.**

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

Krstné, sobášne a smrtné listy,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížečky pre údy občianskych spolkov a knížečky spláčováce.

☛ Kus týchto 12 stranových knížečiek so silnou obálkou na osmorke predávame za 3 kr.

Okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakéhokoľvek narídenie, cirkevné, obecné a súkromné odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarňi alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohľade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1895 (VIII., Práter-ulica 44.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.